

“Рекултивацията в териториалните планове за справедлив преход”

Кръгла маса за ефективна рекултивация на въглищни мини

22.02.2024 София, Национален дом на науката и техниката

Финансирано от
Европейския съюз

За Земята

**Основната налична
информация за
рекултивацията е от:**

За Земята

- **3-те Териториални
планове за справедлив
преход (ТПСП) на
Перник, Кюстендил и
Стара Загора**
- **Анекс 3 - Нон-пейпър за
спазване на принципа
„Замърсителят плаща“
(само на англ. език)**

**Основната налична
информация за
рекултивацията е от
ТПСП:**

- **Схема 1.** Рекултивация на минните терени
- **Схема 4.** Подпомагане на фотоволтаични паркове с електролизьорни и/или системи за съхранение на енергия

С Решение № С(2023)9266 final от **20.12.2023 г.**
Европейската комисия одобри нова версия на
Програма „Развитие на регионите“ за периода
2021-2027 г. с включени приоритети и
финансиране от Фонда за справедлив преход
(ФСР) в размер на близо **2,9 млрд. лева**
европейски и национален ресурс.
От тях по ТПСР общата сума е 1,2 млрд. евро.

От тези средства за Рекултивация са предвидени 201 232 000 евро за трите региона (или 10% от ТПСР средствата)

(Cohesion open data platform ; bgregio.eu)

В ТПСР не са посочени конкретно тези данни

Нон-пейпъра дава следната разбивка:

175 884 407 за Комплекса Марица Изток и 25 347 593 за Бобов дол и Перник.

От одобрената от Европейската комисия версия 2.2 на Програма „Развитие на регионите“ 2021-2027 г. и пакет документи към нея.

Ориентировъчно разпределение на програмираните средства -
Таблица 4: Измерение 1 —
Област на интервенция

- JSO8.1 **ФСП 073**. Рехабилитация на промишлени площадки и замърсени терени
201 232 000,00 euro
- RSO5.2 ЕФРР **Преход 073**. Рехабилитация на промишлени площадки и замърсени терени
4 111 200,00 euro
- RSO5.2 ЕФРР **По-слабо развити региони 073**. Рехабилитация на промишлени площадки и замърсени терени
34 211 955,53 euro

2.1.1. Приоритет: 4. Справедлив преход

Направление 1: Индустрия за устойчиви енергийни решения – мерки, насърчаващи разработване и прилагане на нови устойчиви енергийни решения в съответствие с целите на прехода и подпомагане на икономическата диверсификация/създаване на работни места.

Направление 2: Социална подкрепа и подкрепа за заетостта

**Направление 3:
Диверсификация на
местната икономика**

Мерки, приложими за 3-те региона:

Рекултивация на минните терени (в Направление 1) - възстановяване нарушените от минната дейност терени, при спазване принципа "замърсителят плаща" (**извън обхвата на дейностите, ангажимент на концесионера**) и подготовката им за алтернативни икономически дейности (развитие на индустриални/логистични зони, изграждане на мощности за ВЕИ).

В дейността ще бъде ангажирана пряко засегнатата работна сила поради специфичната квалификация и умения, които притежава. **Терените не представляват никаква друга форма на екологични щети, за които националното законодателство би предвидило отговорност на операторите (минните компании).**

Целеви стойности за рекултивация по ФСП

JS08.1 ФСП RCO38 Площ на рехабилитираната земя, за която се отпуска подпомагане - 2 190,00 хектари до 2029 г. (Целева стойност)

JS08.1 ФСП RCR52 Рехабилитирана земя, използвана за зелени площи, социално жилищно настаняване, стопанско или друго ползване
1 971,00 хектари до 2029 г. (Целева стойност)

Мерки, приложими за Стара Загора:

Подпомагане на фотоволтаични паркове с електролизьори и/или системи за съхранение - Мерки за приоритетно превръщане на комплекс Марица Изток в екологичен производител на енергия чрез възможности за изграждане върху рекултивирани терени на инсталации за слънчева енергия, соларни системи за централно отопление, соларни технологии за производство на топлинна енергия, изграждане на мрежа за пренос и съхранение на енергия.

**Противоречие между нормативната уредба, ТПСР и концесионните договори -
Кой е по-висшият документ/задължение?**

Несъответствия от non-paper-a

1. The Concessionaire restores the ground surface disturbed by his work **to its original state** through reclamation activities.
2. The latter are carried out on the basis of the requirements laid down in **Ordinance 26** for the reclamation of disturbed lands, which, according to Article 1.(2) thereof, aim to bring the suitability of the land **to a state that can guarantee agricultural or forestry use.**

1. Концесионерът възстановява нарушената от дейността му земна повърхност в **първоначалното ѝ състояние** чрез рекултивационни дейности.
2. Рекултивацията се изпълнява съгласно чл. 1, ал. 2 от **Наредба 26** за рекултивация на нарушени терени, до **земеделско или горскостопанско ползване.**

Несъответствия от non-paper-a

3. Чл. 1, ал. 3 от Наредба 26 казва:
При невъзможност се създава **друг вид ползване**, като се оформя **подходящ ландшафт**.

4. In line with the philosophy of the Territorial Just Transition Plans, the terrains disturbed by the mining activity and subsequently restored by the Concessionaire should not be used for agricultural or forestry purposes, **but only for industrial ones**.

4. В съответствие с философията на Териториалните планове за справедлив преход терените, нарушените от минната дейност и впоследствие възстановени от концесионера, **не трябва да се използват за земеделски или горски цели, а само за промишлени**.

Несъответствия от non-paper-a

5. The obligations of the Concessionaire are **limited to aligning the embankments**, which, due to the specifics of the embankment technology, are characterized by the presence of negative and positive forms (piles), with a difference in level between them of 1 to 10 meters.

5. **Задълженията на Концесионера се свеждат до подравняване на насипите**, които поради спецификата на технологията на насипване се характеризират с наличието на негативни и позитивни форми, с разлика в нивата между тях от 1 до 10. метра.

/само изравняване на насипите/

Рекултивацията до тук

Ст. Загора е от най-подходящите области за наземни фотоволтаични инсталации (с кумулативен техн. потенциал за производство на 15-20GW), тъй като **1/4 от площта на минния комплекс е рекултивирана** и тези площи не влизат в конфликт със земеделски земи и защитени територии. (ТПСП)

На територията на конкретния регион (Стара Загора) има 24 008,93 ha общо нарушени терени като 4 397,47 ha са рекултивирани. **или 1/5**

(анекс 9)

Рекултивацията в бъдеще

В одобреното първо изменение на Индикативната годишна работна програма за 2024 г. на ПРР 2021-2027 от 08.02. няма предвидени дейности по рекултивация за 2024 г.

В Старозагорско, в периода до 2027 г. - мерки за ускорено затихване на минните дейности, а след 2027 г. успоредно - добив на въглища и дейности по възстановяване и рекултивация на земите

В Кюстендилско - удвояване на усилията за рекултивация до 2029 г., за да може да се трансформират минните терени в индустриални зони

I.1. Рекултивация на въглищните кариери - дейностите за 200 млн. евро?

- Извършване на предварителни проучвания за влиянието върху околната среда – Натура 2000, цялостната екосистема, местообитания, оценка на нуждите, оценка на кумулативното въздействие, изготвяне на ОВОС
- Извършване на анализ и разработване на идейни проекти за алтернативно ползване на терените и извършване на подготвителни дейности за икономическото им преобразуване;
- Подкрепа за определяне на най-подходящите методи за рекултивация с оглед на планираното икономическо преобразуване и необходимите инвестиции за тяхното реализиране при спазване на принципа „замърсителят плаща“
- Разработване на Общ Устройствен План за територията на минните терени съгласно ЗУТ
- Подкрепа за рекултивация на нарушени терени в подготовка на бъдещото им преобразуване (нови функции)
- Подкрепа за изграждането на инфраструктура, която да направи бившите изоставени промишлени терени по-привлекателни за инвеститорите или обществените услуги

Повече въпроси отколкото отговори

Като се има предвид принципът „замърсителят плаща“, минната компания ще остане изцяло отговорна за **първоначалните възстановителни дейности** (*Докога?*), но заради необходимото ранно прекратяване на дейностите по добив на въглища, бизнес моделът ще бъде преразгледан и ще бъде осигурена **частична финансова подкрепа за по-сериозно деградирани земи** (*Критерии?*), където новите (входящи) инвестиции от частния сектор биха имали ограничен или никакъв интерес от възстановяването и използването за друго предназначение на избрани терени земя или активи от общия инвентар.

(стр. 9, ТПСР на Стара Загора)

За добро или лошо
е отпаднало от
ТПСП Държавното
предприятие по
рекултивация
(част и от НПВУ)

Изводи

- Нужен е унифициран език в свързаните документи - какво е рекултивация/рехабилитация, и споменаване на възгледобив (*ФСР Рехабилитация на промишлени площадки и замърсени терени - 201 232 000,00 euro*)
- Изключително трудно е да се стигне до конкретна информация за плановете за рекултивация - ако ФСР не беше станал част от ПРР - щеше да е още по-трудно, направо невъзможно!
- Неясно защо в поп-рарег, непроведена обяснителна записка до ЕК, се съдържа ключова информация по рекултивацията, неналична на друго място
- Не е ясно как се съотнасят нормативната уредба, ТПСР и концесионните договори, при противоречие между тях.
- ТПСР не посочва ясно какво и как ще се случва с рекултивацията; предвидените над 200-те милиона не са разпределени по мерки и дейности
- Нужда от спазване на принципа „замърсителят плаща“ - концесионерът - частен или държавен, да си изпълни законовите задължения първо? Как ще се съблюдава спазването на принципа?
- Актуализирана ли е производствената програма на концесионера и планирани ли са мерките, произтичащи от затихване на минните дейности и за подготовка на инфраструктура за нови дейности?

Благодаря за вниманието!

<https://twitter.com/together1point5>
1point5.caneurope.org

Можете да ми пишете на:

r.slavkova@zazemiata.org

www.zazemiata.org
